

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
despre controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului
nr. 1604-XIII din 17 martie 1998 "Pentru ratificarea Convenției
Uniunii Internaționale de Reciclare și Susținere a Creației
Jurnaliștilor"*

Nr.6 din 09.02.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.19-21/10 din 25.02.1999

* * *

* M.O. nr. 36-37 din 23.04. 1998, art. 245.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența :
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor
Gheorghe SUSARENCO - judecător

cu participarea grefierului Tatiana Berladean, deputatului în Parlament Vlad Cubreacov, unul din autorii sesizării, reprezentantului autorilor sesizării Bogdan Ciubotaru, consilier al vicepreședintelui Parlamentului, reprezentantului Parlamentului Ion Creangă, șef al sectorului pentru legătura cu autoritățile publice în Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, reprezentantului Guvernului Sofia Bolduratu, consultant principal în secția probleme sociale a Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, conducându-se după art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 16 alin. (1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității Hotărîrii Parlamentului nr.1604-XIII din 17 martie 1998 "Pentru ratificarea Convenției Uniunii Internaționale de Reciclare și Susținere a Creației Jurnaliștilor".

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților Vlad Cubreacov, Ștefan Secăreanu, Iurie Roșca, depusă la 15 septembrie 1998, în conformitate cu art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 38 și 39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 21 septembrie 1998, sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

Analizînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor, explicațiile autorului sesizării, reprezentanților autorilor sesizării, Parlamentului și Guvernului,
Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

La 17 martie 1998 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea nr. 1604-XIII, prin care a ratificat Convenția Uniunii Internaționale de Reciclare și Susținere a Creației Jurnaliștilor (în continuare - Convenția Uniunii). În hotărîre a fost stabilită cota anuală a Republicii Moldova de membru al Uniunii menționate în sumă de 12000 dolari SUA, Guvernul fiind obligat de a asigura Uniunea cu sediu și alte mijloace necesare pentru desfășurarea activității ei.

Considerînd Hotărîrea Parlamentului nr. 1604-XIII din 17 martie 1998 contrară dispozițiilor Legii Supreme, autorii sesizării solicită controlul constituționalității ei.

În sprijinul sesizării autorii invocă următoarele argumente: legislativul, adoptînd hotărîrea de ratificare a Convenției Uniunii, a încălcat prevederile art. 66 lit.g) din Constituție. Ei afirmă că, fiind un tratat interguvernamental, Convenția Uniunii trebuie să fie semnată de către reprezentantul Republicii Moldova, care, în conformitate cu art. 5 alin. 2 din Legea nr. 1137-XII din 4 august 1992 "Privind modul

de încheiere, aplicare, ratificare și denunțare a tratatelor, convențiilor și acordurilor internaționale", trebuie să dispună de împuternicirile respective din partea Ministerului Afacerilor Externe. Autorii consideră că reprezentantul Republicii Moldova, care a semnat Convenția Uniunii în numele Guvernului, nu a avut pentru aceasta depline puteri. Prin urmare, legislativul nu a fost în drept să ratifice Convenția, deoarece persoana care și-a pus semnătura pe ea nu a avut calitatea oficială de a reprezenta Republica Moldova la negocierile asupra proiectului tratatului.

Totodată, autorii consideră că Guvernul nu este abilitat să înainteze legislativului pentru examinare proiecte de hotărâri. După părerea lor, Guvernul a interpretat greșit prevederile art. 44 alin. (2) din Regulamentul Parlamentului, conform cărora, în exercițiul dreptului de inițiativă legislativă, executivul prezintă legislativului proiecte de legi, extinzând această prevedere și asupra proiectelor de hotărâri avansate legislativului. Astfel, în opinia autorilor, Parlamentul a încălcat dispozițiile art. 64 alin. (1) și art. 72 alin. (3) lit. c) din Constituție.

Curtea Constituțională menționează că după dezmembrarea U.R.S.S., la 27 august 1991 Republica Moldova și-a declarat independența*, fiind ulterior recunoscută de către statele comunității internaționale și obținând calitatea de participant la raporturile juridice guvernate de normele dreptului internațional și de titular de drepturi și obligații în cadrul acesteia. Ca rezultat al recunoașterii sale ca stat, Republica Moldova a obținut dreptul de a stabili relații diplomatice cu statele care au recunoscut-o și de a încheia tratate internaționale.

* Legea privind Declarația de independență a Republicii Moldova nr. 691-XII din 27 august 1991, Monitor, 1991 nr. 6.2.

Constituția conține dispoziții generale cu privire la încheierea și modificarea tratatelor internaționale, precum și cu privire la organele statale competente de a participa la perfectarea lor. În virtutea normelor constituționale, modul și termenul de încheiere a tratatelor internaționale se stabilesc prin lege.

Conform art. 86 alin. (1) din Constituție, Președintele Republicii Moldova poartă tratative și ia parte la negocieri, încheie tratate internaționale în numele Republicii Moldova și le prezintă, în modul și în termenul stabilit prin lege, spre ratificare Parlamentului.

În ceea ce privește competența Guvernului în sfera relațiilor externe, dispozițiile constituționale poartă un caracter general, statuind că Guvernul asigură realizarea politicii interne și externe a statului (art. 96 alin. (1) din Constituție). Dispozițiile constituționale sînt concretizate în Legea nr. 64-XII din 31.05.90 "Cu privire la Guvern"**, care prevede că Guvernul promovează o politică externă în conformitate cu competența sa, asigură promovarea politicii interne și externe a Republicii Moldova (art. 3 alin. 15) și art. 10 alin. 6). Iar referitor la tratatele internaționale, aceeași Lege stipulează că Guvernul încheie tratate cu statele străine și cu organizațiile internaționale, asigură îndeplinirea lor și reprezintă Republica Moldova în relațiile internaționale (art. 18 alin. (1) și (4)).

** Veștile nr. 8, 1990.

Conform prevederilor Legii nr. 1137-XII din 4 august 1992 "Privind modul de încheiere, aplicare, ratificare și denunțare a tratatelor, convențiilor și acordurilor internaționale"***, Președintele Republicii Moldova, Prim-ministrul și ministrul afacerilor externe reprezintă statul în relațiile internaționale și, în această calitate, încheie tratate în numele Republicii Moldova fără a prezenta depline puteri. Potrivit art. 3 al Legii nominalizate, Guvernul poate negocia și încheia tratate internaționale, iar art. 4 alin. 2 din această Lege prevede că negocierea și încheierea tratatelor internaționale se efectuează pe baza împuternicirilor eliberate de Prim-ministru.

*** Monitor, 1992, nr. 8, art. 197.

Examinînd materialele dosarului, Curtea Constituțională a constatat că la 11 aprilie 1996, prin scrisoarea nr. 0701-51, Prim-ministrul Republicii Moldova l-a împuternicit pe dl Iurie Tăbîrță să reprezinte statul la negocierea și semnarea actelor de constituire a Uniunii Internaționale de Reciclare a Cadrelor și Susținere a Creației Jurnalistilor. Totodată, prin Hotărîrea nr. 20 din 15 ianuarie 1997, Guvernul a aprobat proiectul de Hotărîre a Parlamentului "Privind ratificarea Convenției Uniunii Internaționale de Reciclare a Cadrelor și Susținere a Creației Jurnaliștilor", hotărîre contrasemnată de ministrul afacerilor externe, care ulterior a fost avansată pentru examinare Parlamentului.

Astfel, reprezentantul Republicii Moldova, care a participat la negocierea și semnarea Convenției Uniunii, deținea pentru aceasta depline puteri. Prin urmare, Parlamentul a fost în drept să examineze și să ratifice, în conformitate cu art. 66 lit. g) din Constituție, Convenția Uniunii, semnată de către reprezentantul țării.

Analizînd obiectul sesizării și din perspectiva dreptului internațional, Curtea apreciază că Parlamentul a acționat și în conformitate cu prevederile Convenției de la Viena cu privire la dreptul tratatelor, încheiată la 23 mai 1969* .

* Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova "Despre aderarea Republicii Moldova la convențiile internaționale" nr. 1135-XII din 4 august 1992 (Tratate internaționale, 1998, vol. 4, pag. 53-85).

Practica internațională privind dreptul tratatelor cunoaște trei faze: negocierea, semnarea și exprimarea consimțămîntului statelor de a fi parte la tratat. Astfel, prin participarea la tratativele asupra proiectului final al Convenției Uniunii și semnarea ei, reprezentantul Republicii Moldova a îndeplinit condițiile prevăzute de primele două faze ale dreptului tratatelor stipulate în Convenția de la Viena (art. 7 și 10).

Cea de-a treia fază, ultima, exprimarea consimțămîntului statului de a deveni parte la tratat, este validată prin mijloace juridice prevăzute de dreptul intern. În cazul dat este vorba de ratificarea tratatului internațional încheiat, care, potrivit art. 11 din Convenția de la Viena, este recunoscută ca formă a consimțămîntului statului de a se alătura la tratat.

O atribuție de bază a Parlamentului, conferită prin art. 66 lit. g) din Constituție, constă în ratificarea, denunțarea, suspendarea și anularea acțiunii tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova. Prin această dispoziție dreptul intern instituie regula, potrivit căreia nici un tratat internațional încheiat de Republica Moldova nu are valoare juridică dacă nu este ratificat. Prin Hotărîrea nr. 1604-XIII din 17 martie 1998 Parlamentul a ratificat Convenția Uniunii, conferindu-i validitate. Prin urmare, au fost respectate atît normele dreptului internațional (art. 11 din Convenția de la Viena), cît și normele dreptului intern (art. 66 lit. g) din Constituție).

Pentru considerentele expuse, Curtea Constituțională nu poate reține argumentele autorilor sesizării prin care se afirmă că Parlamentul a încălcat dispozițiile constituționale ale art. 66 lit. g).

Înaintarea inițiativei legislative de către Guvern, așa cum prevede art. 73 din Constituție, constituie una din atribuțiile lui de bază, excepționale, ce asigură și permite realizarea politicii interne și externe a statului, a sarcinilor prevăzute de Programul de activitate, acceptat de Parlament.

Actele normative în vigoare nu conțin prevederi de natură să limiteze activitatea Guvernului, îndreptată spre realizarea obiectivelor stabilite, prin interdicția de a avansa proiecte de hotărîri Parlamentului, indispensabile, în viziunea Guvernului, pentru formarea relațiilor social-economice.

Asupra acestor aspecte ale problemelor ridicate de autorii sesizării Curtea Constituțională s-a pronunțat în Hotărîrea nr.39 din 15 decembrie 1998 "Pentru controlul constituționalității Hotărîrii Guvernului nr. 744 din 6 iulie 1998 "Despre aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii privind investițiile străine" și pentru controlul constituționalității Legii nr. 114-XIV din 29 iulie 1998 "Pentru modificarea Legii privind investițiile străine"**.

** M.O. nr. 116-118 din 30 decembrie 1998, art. 45.

Așadar, este de competența discreționară a Parlamentului de a accepta sau de a respinge proiectul de hotărîre propus de Guvern.

Prin urmare, adoptarea Hotărîrii nr. 1604-XIII din 17 martie 1998 nu contravine art. 64 alin. (1) și art. 72 alin. (3) lit. c) din Constituție.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 140 din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Recunoaște constituțională Hotărîrea Parlamentului nr. 1604-XIII din 17 martie 1998 "Pentru ratificarea Convenției Uniunii Internaționale de Reciclare și Susținere a Creației Jurnaliștilor".

2. Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării, este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 9 februarie 1999.
Nr. 6.